

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Εξειδίκευσης
του Τμήματος Ελληνικής Φιλολογίας του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης
σε συνεργασία με το
ΕΚΕΦΕ Δημόκριτος – Ινστιτούτο Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών
με τίτλο: «Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και Ειδική Αγωγή – Ψυχοπαιδαγωγική της ένταξης»

ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΚΩΦΩΝ ΚΑΙ ΒΑΡΗΚΟΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΣΕ ΧΩΡΟΥΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

DEAF AND HARD OF HEARING PERSONS' ACCESSIBILITY TO GREEK CULTURAL VENUES AND ESTABLISHMENTS

του
Διογένη Αβραμίδα

Μεταπτυχιακή διατριβή που υποβάλλεται
Στην τριμελή επιτροπή για την απόκτηση του μεταπτυχιακού τίτλου του
Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Εξειδίκευσης
Του Τ.Ε.Φ. – Δ.Π.Θ. σε συνεργασία με το Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. Δημόκριτος – Ινστιτούτο
Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών
Με τίτλο: «Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και Ειδική Αγωγή – Ψυχοπαιδαγωγική της Ένταξης»

Εγκεκριμένο από την τριμελή επιτροπή:

- 1^{ος} Επιβλέπων: Ζωή Καραμπατζάκη, Συνεργαζόμενη Ερευνήτρια- ΕΚΕΦΕ ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ
2^{ος} Επιβλέπων: Αντώνιος Καμπάς, Καθηγητής ΤΕΦΑ
3^{ος} Επιβλέπων: Αγάθη Σταθοπούλου, Συνεργαζόμενη Ερευνήτρια- ΕΚΕΦΕ ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ

Κομοτηνή/Αθήνα

2020

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της έρευνας που παρουσιάζεται σε αυτή την εργασία ήταν να μελετήσει τη σχέση των κωφών και βαρήκων ατόμων με τον πολιτισμό διερευνώντας τόσο τις απόψεις τους για τους χώρους πολιτισμού και τις στάσεις τους απέναντί τους, όσο και το πώς αξιολογούν τους χώρους αυτούς αναφορικά με την προσβασιμότητά τους. Για να ερευνηθεί το παραπάνω θέμα σχεδιάστηκε ένα ερωτηματολόγιο που διαμοιράστηκε αποκλειστικά στην ομάδα-στόχο, δηλαδή σε κωφά και βαρήκοα άτομα. Στη συνέχεια, οι απαντήσεις τους καταχωρήθηκαν στο πρόγραμμα SPSS ώστε να γίνουν οι απαραίτητες στατιστικές αναλύσεις. Πραγματοποιήθηκαν περιγραφική ανάλυση και κατανομή συχνοτήτων και έγινε έλεγχος ανεξαρτησίας μεταξύ των ανεξάρτητων και εξαρτημένων μεταβλητών με το κριτήριο χ^2 . Τα αποτελέσματα των αναλύσεων έδειξαν ότι τα κωφά και βαρήκοα άτομα που συμμετείχαν στην έρευνα δείχνουν ενδιαφέρον για τους χώρους πολιτισμού αλλά δεν τους επισκέπτονται συχνά και ότι τους θεωρούν γενικά προσβάσιμους αλλά οι προσφερόμενοι τρόποι προσβασιμότητας δεν τα ικανοποιούν και επιθυμούν την αλλαγή τους. Φαίνεται πως ο βαθμός ικανοποίησης από τις υπάρχουσες μορφές προσβασιμότητας επηρεάζεται από την ηλικία και η επιθυμία για την αλλαγή τους τόσο από την ηλικία όσο και από το επίπεδο εκπαίδευσης των ερωτώμενων, ενώ η μορφή προσβασιμότητας που τις/τους εξυπηρετεί περισσότερο είναι η διερμηνεία στην ΕΝΓ. Τέλος, το είδος της κώφωσης, δηλαδή το αν κάποιο άτομο είναι κωφό ή βαρήκοο, δείχνει να επηρεάζει το αν θα αναζητήσει εκ των προτέρων πληροφορίες για την προσβασιμότητα του χώρου πολιτισμού που πρόκειται να επισκεφτεί.

ανθρώπινο δυναμικό και, φυσικά, τις νέες τεχνολογίες προς όφελος των εμποδιζόμενων ατόμων, ώστε όλοι οι χώροι πολιτισμού να γίνουν προσβάσιμοι μόνιμα και όχι περιστασιακά. Επιπλέον, όπου δεν είναι δυνατή η φυσική παρουσία ενός διερμηνέα θα μπορούσε να υπάρχει βίντεο στην ΕΝΓ ή έντυπο υλικό με γλώσσα ειδικά επιμελημένη ώστε να απευθύνεται και σε άτομα με προβλήματα ακοής.

Τρίτο, από την έρευνα προέκυψε ότι τα άτομα με προβλήματα ακοής θεωρούν τα θέατρα τους λιγότερο προσβάσιμους χώρους πολιτισμού. Θα μπορούσαν, λοιπόν, να τοποθετηθούν με την βοήθεια των νέων τεχνολογιών υπότιτλοι/υπέρτιτλοι σε όλες της θεατρικές παραστάσεις – εξάλλου πρόκειται για μια πρακτική η οποία, όπως έχουμε αναφέρει παραπάνω, εφαρμόζεται ήδη σε κάποιους χώρους, όπως η Στέγη του Ιδρύματος Ωνάση.

Τέταρτο, άλλο ένα είδος χώρου πολιτισμού που τα κωφά και βαρήκοα άτομα βρίσκουν όχι ιδιαίτερα προσβάσιμο είναι τα μουσεία, οι διοικήσεις των οποίων θα μπορούσαν να παραδειγματιστούν από μια νέα υπηρεσία που εγκαινίασε πρόσφατα το Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης: το μουσείο έγινε πλήρως προσβάσιμο από άτομα με προβλήματα ακοής, όχι μόνο από Έλληνες αλλά και ξένους, μέσω αυτοματοποιημένων ξεναγήσεων με ειδικά σχεδιασμένα βίντεο στην ΕΝΓ και σε διεθνή νοήματα, τα οποία διαθέτουν και ταυτόχρονο υποτιτλισμό σε δυο γλώσσες.

Τέλος, θα πρέπει να υπάρξει συνολική λύση για την προσβασιμότητα των ατόμων με προβλήματα ακοής σε συνεργασία με την Ο.Μ.Κ.Ε.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (Ε.Σ.Α.με.Α). (2014). *Νέες τεχνολογίες και αναπηρία. Εξίσωση των ευκαιριών ή νέες μορφές αποκλεισμού των ατόμων με αναπηρία*; Αθήνα

Ζαφειρόπουλος, Κ. (2015). *Πώς γίνεται μια επιστημονική εργασία; Επιστημονική έρευνα και συγγραφή εργασιών*. Αθήνα, Εκδόσεις Κριτική

Κατή, Δ. (2009). *Γλώσσα και επικοινωνία στο παιδί*. Αθήνα, Εκδόσεις Οδυσσέας.

Κουρμπέτης Β. (1997). Κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη των κωφών παιδιών.

Κοινωνική Εργασία 45: 7-18.

Κουρμπέτης Β., Α. Αδαμοπούλου & Σ. Φερεντίνος. (2001). *Από την Αναπηρία στην Ενδυνάμωση του Κόσμου των Κωφών: Μορφές διακρίσεων που υφίστανται οι Κωφοί στην Ευρώπη.*

Αθήνα, ΟΜΚΕ

Κουρμπέτης Β., Α. Αδαμοπούλου & Σ. Φερεντίνος. (2005). Αξιολόγηση της Εκπαίδευσης των Κωφών από Κοινότητες Κωφών της Ευρώπης: Μια Διακρατική Συγκριτική Μελέτη. *Εκπαίδευση και Επιστήμη* Ι(2):169-196.

Κουρμπέτης, Β. & Μ. Χατζοπούλου. (2010). *Μπορώ και με τα Μάτια μου, Εκπαιδευτικές Προσεγγίσεις και πρακτικές για κωφούς μαθητές.* Αθήνα: Καστανιώτης.

Κουρμπέτης Β., Μ. Χατζοπούλου, Φ. Σαβαλίδου & Θ. Σίμψα. (2007). *Διαναπηρικός Οδηγός Επιμόρφωσης – «Προσεγγίζοντας την Κώφωση».* Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ.: Πρόσβαση για Όλους. Αθήνα.

Kourbetis, V. & R. Hoffmeister (1985). *Greek Sign Language and its use in Greece.* The International Congress on Education of the Deaf, August 4-9, Manchester, England.

Λαμπροπούλου, Β. (επιστ. υπεύθ.). (1999α). *1ο Εκπαιδευτικό Πακέτο Επιμόρφωσης: Η Κοινωνία και οι Κωφοί. Κοινότητα και Κουλτούρα Κωφών, Επιμόρφωση εκπαιδευτικών και ειδικών επιστημόνων ΣΜΕΑΕ κωφών και βαρηκόων.* ΕΠΕΑΕΚ – ΥΠΕΠΘ & Μονάδα Ειδικής Αγωγής Πανεπιστημίου Πατρών.

Λαμπροπούλου, Β. (επιστ. υπεύθ.). (1999β). *2ο Εκπαιδευτικό Πακέτο Επιμόρφωσης: Διάγνωση-Αποκατάσταση Βαρηκοΐας, Συμβουλευτική Γονέων και Έγκαιρη Παρέμβαση, Επιμόρφωση εκπαιδευτικών και ειδικών επιστημόνων ΣΜΕΑΕ κωφών και βαρηκόων.* ΕΠΕΑΕΚ – ΥΠΕΠΘ & Μονάδα Ειδικής Αγωγής Πανεπιστημίου Πατρών.

- Λαμπροπούλου, Β. (επιστ. υπεύθ.). (1999γ). *3ο Εκπαιδευτικό Πακέτο Επιμόρφωσης: Εκπαίδευση και Κωφό Παιδί, Επιμόρφωση εκπαιδευτικών και ειδικών επιστημόνων ΣΜΕΑΕ κωφών και βαρηκόων*. ΕΠΕΑΕΚ – ΥΠΕΠΘ & Μονάδα Ειδικής Αγωγής Πανεπιστημίου Πατρών.
- Λαμπροπούλου, Β. (επιστ. υπεύθ.). (1999δ). *4ο Εκπαιδευτικό Πακέτο Επιμόρφωσης: Γλωσσική Ανάπτυξη και Κωφό Παιδί, Επιμόρφωση εκπαιδευτικών και ειδικών επιστημόνων ΣΜΕΑΕ κωφών και βαρηκόων*. ΕΠΕΑΕΚ – ΥΠΕΠΘ & Μονάδα Ειδικής Αγωγής Πανεπιστημίου Πατρών.
- Maiorana-Basas, M. & C.M. Pagliaro. (2014). Technology use among adults who are deaf and hard of hearing: a national survey. *Journal of Deaf Studies and Deaf Education* 19(3):400-10.
- Moore, D. (1998a). Genetic Engineering and our Brave New World. *American Annals of the Deaf* 143(3):223-4.
- Moore, D. (1998b). Race, Ethnicity, and minority Status. *American Annals of the Deaf* 143(4):291-2.
- Moore, D. (2011). *Εκπαίδευση και Κώφωση – Ψυχολογική Προσέγγιση, αρχές και πρακτικές*. Αθήνα, Πεδίο.
- Οκαλίδου, Α. (2002). *Βαρηκοΐα-Κώφωση. Μελέτη της παραγωγής του λόγου και θεραπευτική παρέμβαση*. Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα.
- Παπασπύρου, Χ. (1994). Κινηματική γλώσσα – αναθεώρηση της γλωσσικής προοπτικής και διερεύνηση των ορίων της ανθρώπινης γλώσσας. *Γλώσσα* 32:18-44
- Παπασπύρου, Χ. (2003). *Διαδρομές στους γλωσσικούς ρυθμούς. Μελετήματα για την κινηματική γλώσσα και την εκπαίδευση των ανηκόων*. Αθήνα, Εκδόσεις Ατραπός

Πουλακίδα, Ε. (2010). *Κωφοί και Πολιτισμός. Πρόσβαση και προσέγγιση σε χώρους πολιτισμού, προβλήματα, ανάλυση και προτάσεις*. Διπλωματική εργασία, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. URL: <https://apothesis.eap.gr/handle/repo/16647>

Στεφανίδης, Κ. (επ.) (2004). *Μελέτη με αντικείμενο την καθολική πρόσβαση και ισότιμη συμμετοχή ατόμων με αναπηρίες (ΑμεΑ) στην κοινωνία της πληροφορίας. Παραδοτέο Π.2: Τελική έκδοση της μελέτης*. Πανεπιστήμιο Κρήτης

Τζαναβάρα, Α. (2013). *Μουσείο και άτομα με αναπηρίες. Προσβασιμότητα – Εκπαίδευση – Κοινωνική ενσωμάτωση*. Διδακτορική διατριβή, Πανεπιστήμιο Αιγαίου.
URL: <http://thesis.ekt.gr/thesisBookReader/id/28536#page/1/mode/1up>

Frisina, R. (1974). Report of the Committee to Redefine Deaf and Hard of Hearing for Educational Purposes. Washington, D.C. παραπέμπεται από το Λαμπροπούλου, Β. (επιστ. υπεύθ.) (1999β), σελ. 8

Hatzopoulou, M. (2008). «*Acquisition of Reference to Self and others in Greek Sign Language. From Pointing Gesture to Pronominal Pointing Signs*». Stockholm: Stockholm University.

Howitt, D. & D. Cramer. (2006). *Στατιστική με το SPSS 13. Με εφαρμογές στην ψυχολογία και τις κοινωνικές επιστήμες*. Αθήνα, Κλειδάριθμος.

Χριστόφη, Μ. (2013). *Συνδικαλιστική Εκπαίδευση Στελεχών Αναπηρικού Κινήματος/4: Προσβασιμότητα και Αναπηρία*. Αθήνα, Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (Ε.Σ.Α.με.Α).